

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΗΜΕΡΙΔΑ
(Ανώγεια, Αύγουστος 2015)

Ιστορία και το αίτημα της αλήθειας

Τίποτα πιο αληθινό από αυτό που δε λέγεται! Λένε Σιβυλλικά κάπως! Αν όμως το δεχτούμε, γινόμαστε αυτομάτως μυστικιστές, ή πάντως πνευματικά ανορθόδοξοι, γιατί εκτός που δίνουμε την εντύπωση πως δεν έχουμε ακούσει τίποτα για την Ιθάκη, είναι και ανακόλουθο να ξεκινάς ένα ταξίδι προς το φως με έναν τόσο σκοτεινό αφορισμό! Ας πάμε λοιπόν από το δρόμο που ακολουθούσαν πάντα οι ταξιδιώτες:

Κάποιον καρδιοχειρουργό πείραζε χαριτολογώντας κάποτε ένας μηχανικός αυτοκινήτων «Καρμπιρατέρ επιδιορθώνουμε κι εσύ κι εγώ, του'λεγε, δεν καταλαβαίνω γιατί το έργο του γιατρού είναι σπουδαιότερο από εκείνο του μηχανικού».

« Μην το λες παρατήρησε ο γιατρός, θα μπορούσε να συγχωρεθεί κάποια σύγκριση, αν ήταν ανάγκη να επισκευάζεις το καρμπιρατέρ με το αυτοκίνητο να βρίσκεται σε λειτουργία»

Κάτι ανάλογο συμβαίνει με τον ιστορικό αναφορικά με το μελετητή του φυσικού κόσμου, ασχολείται με μια επιστήμη σε κίνηση και σαν να μην έφτανε αυτό, μέρος του μηχανισμού της κίνησης είναι ο ίδιος ο ιστορικός .Η ιστόρηση του γεγονότος με τη σειρά της είναι «ιστορικό γεγονός» ίσης ή και σπουδαιότερης σημασίας με το πρώτο. Αυτό ισχύει βέβαια με όλες τις κοινωνικές επιστήμες, όμως επειδή η ιστορία, είναι και επιστήμη των επιστημών, είναι εκείνη που καλείται σε απολογία.

Κύριοι εκπρόσωποι των αρχών, αγαπητοί φίλοι, κυρίες και κύριοι.

Για να γράψουμε ιστορία, είτε με τα έργα μας, είτε με λέξεις, χρειαζόμαστε ολόκληρη την προσήλωσή μας, το ίδιο ισχύει και για εμάς που απλά εδώ μιλούμε για ιστορία κι αυτό το απλά ίσα ίσα είναι που καλούμαστε να διαχειριστούμε αυτό το διήμερο. Αν μπορέσουμε, χωρίς θεωρητικές ακροβασίες ή ισοπεδωτικές απλουστεύσεις, να φύγουμε πιο υποψιασμένοι για την πολυπλοκότητα του ιστορικού φαινομένου και της αλήθειας που αβασάνιστα θεωρούμε αυτονόητη, πάγια και δεδομένη, θα έχουμε δικαίωση, πιστεύω, τις προσδοκίες των οργανωτών του.

Ας ξετυλίξουμε, λοιπόν, το κουβάρι.

Όπως κάθε άλλη επιστήμη η ιστορία πέρασε κάποια στάδια εξέλιξης.

Η καταγραφή και ερμηνεία παρελθόντων γεγονότων ξεκίνησε τόσο για τη Δύση, όσο και για την Ανατολή μέσα από τις επαναλήψεις των μύθων που κληροδοτήθηκαν από προφορικές παραδόσεις.

Η επική ποίηση του Ομήρου είναι ένα παράδειγμα τέτοιας προφορικής ιστορίας.

Με τον Ηρόδοτο τον «πατέρα» της Ελληνικής ιστορίας έχουμε την πρώτη γραπτή αφήγηση συμβάντων αξιομνημόνευτων, που παρά τη μεταφυσική τους οπτική, θεμελιώνουν τη γραπτή ιστορική παράδοση, ενώ με το Θουκυδίδη λίγο αργότερα περνάμε στη φάση κατά την οποία ο άνθρωπος, το δρών υποκείμενο της ιστορίας, καλείται να αναλάβει την ευθύνη των επιλογών του, αφήνοντας οριστικά τους θεούς έξω από την εξήγηση της ιστορικής πράξης.

Αντίστοιχα για την Ανατολή και συγκεκριμένα την Κίνα πατέρας της κινέζικης ιστορίας θεωρείται ο Σίμα Κιάν (γύρω στο 100 Π.Χ) με το έργο του Σιτζί, δηλαδή αρχεία του μεγάλου ιστορικού, για δε τον Αραβικό κόσμο ο Αλ Ταμπαρίκ (πρώτος αιώνας Μ.Χ) που γράφει «τα χρονικά», ιστορία από κτίσεως κόσμου μέχρι το 915.

Συγκροτήθηκε ωστόσο σε επιστήμη η μελέτη του παρελθόντος μόλις τον 19^ο αιώνα, όταν τα περίπλοκα προβλήματα της βιομηχανικής κοινωνίας οδηγούν αρχικά στο θετικισμό, τη θετική δηλαδή, λογική και επιστημονική απάντηση σε αυτά με τη χρήση αυστηρών μεθόδων και κυρίως της εμπειρικής, για να αναγνωριστεί έτσι η σημασία των αρχαιακών πηγών και η ανάγκη της υποβολής τους σε κριτικό έλεγχο. Η πιστή αφήγηση γεγονότων κάτω από αυτές τις προϋποθέσεις φτάνει σε υψηλό επίπεδο με το Γερμανικό ιστορισμό, την αξιολογότερη ιστορική σχολή του 19^{ου} αιώνα.

Οι Γερμανοί Μπάρτολντ Νίμπουρ και Λέοπολντ φον Ράνκε άνοιξαν νέους ορίζοντες στη συγγραφή της ιστορίας.

Ο Νίμπουρ φέρεται ως ο πρώτος σύγχρονος ιστορικός που ασχολήθηκε με την ιστοριογραφία με επιστημονικό τρόπο αξιολογώντας κριτικά τους πρώιμους Ρωμαϊκούς μύθους, αποδίδοντας παράλληλα μεγαλύτερη σημασία στην ανάπτυξη των θεσμών και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά παρά σε άτομα και περιστατικά, ο δε Ράνκε έθεσε νέα κριτήρια στην ιστορική έρευνα την οποία στήριξε σε κριτικά αξιολογημένες πρωτογενείς πηγές.

Μια άλλη μορφή «επιστημονικής ιστορίας» αναπτύχθηκε στον ίδιο αιώνα από το Γάλλο ιστορικό Ογκίστ Κοντ βασισμένη στη θετικιστική πεποίθηση ότι υποκείμενοι γενικοί νόμοι διέπουν την ιστορία, χωρίς τη γνώση και αξιοποίηση των οποίων δε γίνεται να την κατανοήσουμε .

Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται ο διαλεκτικός υλισμός του Καρλ Μαρξ ο οποίος εστιάζοντας στις εσωτερικές οικονομικές δομές της κοινωνίας, προβάλλει ως αντίλογος στη στενή πολιτική θεώρηση της ιστορίας.

Η οικονομική θεώρηση της ιστοριογραφίας συνεχίστηκε και τον 20^ο αιώνα

Νέες ωστόσο τάσεις στην επιστήμη της ιστορίας εκφράζει η σχολή που δημιουργήθηκε στη Γαλλία γύρω από το περιοδικό “Annales” και τους ιδρυτές του Λυσιέν Φεβρ και Μαρκ Μπλοχ που ώθησαν την έρευνα προς την κατεύθυνση της μελέτης των δομών και των νοοτροπιών κάτω από τις οποίες δρουν οι άνθρωποι, ζητώντας παράλληλα τη συνδρομή των άλλων κοινωνικών επιστημών.

Οι Βρετανοί μαρξιστές ιστοριογράφοι με τη σειρά τους , όπως ο Κρίστοφερ Χιλ και ο Έντουαρντ Τόμσον απορρίπτοντας το άκαμπτο δόγμα μιας απόλυτης εσωτερικής δομής που καθορίζει όλους τους ιστορικούς παράγοντες, εφάρμοσαν με δημιουργικό τρόπο τις Μαρξιστικές ιδέες για να διαμορφώσουν το είδος της ιστορίας που παράγεται «εκ των κάτω».

Τέλος η πολιτική ιστορία αναπτύχθηκε υπό μία νέα οπτική χάρις στο έργο των Άλαν Τέιλορ και Τζεφρεϊ Έλτον οι οποίοι έδωσαν έμφαση στην ατομική δράση και την ιστοριογραφική σημασία του αναπάντεχου.

Έκαμα αυτήν την αδρομερή επισκόπηση της εξέλιξης των ιστορικών ερευνών για να δείξω πως η επιστήμη αυτή του παρελθόντος προφανώς έχει μέλλον .

Η πρώτη σκέψη που σε κατέχει μετά την περιδιάβαση σε όλην αυτήν την κοπιώδη πνευματική περιπέτεια των ερευνητών του παρελθόντος είναι πως η ιστορία μέσα από σχολές και θεωρίες, διαφορετικές οπτικές και μεθόδους, επανακαθορισμούς του αντικειμένου και του ρόλου της, αναζητεί νέους δρόμους, όχι για να καταστεί οριστική ή επίσημη, αλλά για να διευκρινίσει τους όρους με τους οποίους κάθε πολιτισμός θα αντιλαμβάνεται το παρελθόν του.

Κι αν έτσι έχουν τα πράγματα ποιο νόημα μπορεί να παίρνει το αίτημα για την αλήθεια, αίτημα που για κάθε εποχή και πολιτισμό παραμένει αδιαπραγμάτευτο που μήτε ματαιώνεται, μήτε χρονική μετάθεση επιδέχεται ;

Κι αφού ο λόγος για την αλήθεια, είναι τίμιο πριν προχωρήσουμε να μοιραστούμε μian υπόνοια, έναν ενδογενή φόβο, που φορές μας ανασκάπτει απ’ τα θεμέλια και που, αν δεν τον ξεπεράσουμε, κάθε περαιτέρω συζήτηση για την αλήθεια στερείται περιεχομένου.

Ας θεωρήσουμε, λοιπόν, εξ αρχής κι όχι για λόγους οικονομίας, αλλά για λόγους ρεαλισμού ότι γνωρίζουμε και αποδεχόμαστε την απάντηση σ' εκείνο το αρχαϊκό ερώτημα των πρωτοετών της φιλοσοφίας: υπάρχει, πάει να πει, αλήθεια, που οι Θεοί συγχωρούν να εμπίπτει στην αντιληπτική μας ικανότητα, ή την εμπειρία μας ; Στο κάθε άλλο παρά ανυπόστατο αυτό ερώτημα, ας θεωρήσουμε, έτσι εντελώς αυθαίρετα, ότι ναι για μας υπάρχει και είναι εκείνο που από σύμβαση αποδεχόμαστε, εκείνο που στηρίζοντάς το το καθιστούμε αληθινό, όχι γιατί τάχα είναι αναμφισβήτητο, αλλά γιατί είναι το μόνο σταθερό έρεισμα που προσφέρει η εποπτεία, εκείνο που πραΰνει το αίσθημα του μετεωρισμού και βεβαιώνει διανοητικά το αυταπόδεικτο της ύπαρξής μας.

Αλλιώς θα εμπλακούμε σε αδιέξοδες συζητήσεις Πλατωνικού τύπου για το όντως όν, το πραγματικά πραγματικό, που παρ' ότι υποψιάζουν το πνεύμα μας για το πόσο θολό διαγράφεται το αντικαθρέφτισμα του «είναι», θα ήσαν απαγορευτικές για τη συζήτησή μας, αφού ταυτίζουν την έρευνα για την αλήθεια με την αναζήτηση της μαύρης γάτας στο σκοτεινό δωμάτιο που δεν υπήρξε ποτέ εκεί μέσα.

Και αυτό με την παρατήρηση ότι το γεγονός πως η αλήθεια δε μας ικανοποιεί απόλυτα, δε νομιμοποιεί να την αναζητούμε σε ένα υπερϊστορικό πλαίσιο και να επιφορτίσουμε ξανά τους θεούς με δικές μας έγνοιες.

Κατανοούμε την ψυχική ανάγκη για την εξ αποκαλύψεως αλήθεια και την εξ ύψους παρηγορία, αλλά ας μην τη συγχέουμε με το αίτημα της συνείδησης για την ιστορική μας αυτογνωσία.

Κι αφού η καλή είδηση είναι πως υπάρχει αλήθεια, ας επικεντρωθούμε στο ερώτημα, αν αυτήν την αλήθεια τη διάχυτη μέσα στο χρόνο, έστω με την επισφαλή πειστικότητα που το επιχειρούν οι λεγόμενες φυσικές επιστήμες, μπορεί να τη αποκαλύψει στα μάτια μας η ιστορία.

Στο ερώτημα πόσο, αλήθεια, επιστήμη μπορεί να γίνει η ιστορία, ακούστε μια πρώτη απάντηση από τον Έντουαρντ Καρ:

«Όταν ήμουν πολύ νέος, λέει, είχα εντυπωσιαστεί μαθαίνοντας ότι παρά τα φαινόμενα, η φάλαινα δεν είναι ψάρι. σήμερα αυτά τα ζητήματα ταξινομήσης με συγκινούν λιγότερο, γιατί και δεν ανησυχώ ιδιαίτερα, όταν με βεβαιώνουν ότι η ιστορία δεν είναι επιστήμη» .

«Να ακούτε τις γνώμες των ειδικών έλεγε ένας παλιός μου δάσκαλος, αλλιώς δεν θα μπορέσετε να τις ξεπεράσετε».

Κι αλήθεια μιλούμε σήμερα για ιστορία με τη σκέψη πως η απόσταση από την υπόθεση ως την αυξημένη πιθανότητα είναι η βασανιστική διαδρομή που έχει διανύσει η ιστορική μελέτη από τις απαρχές της ως σήμερα. Ο ιστορικός, προσθέτει ο Καρ, ονειρεύεται σαν τον Οδυσσέα να δώσει σώμα στις σκιές για να τους υποβάλει ερωτήματα.

Κι αλήθεια μιλούμε σήμερα για ιστορία, όπως μιλούμε για τέχνη ή για ποίηση, όπως μιλούμε για έρωτα ή για θάνατο ή ακόμη ακόμη για το Θεό, θεωρώντας αυτονόητο ότι η ελάχιστη οικείωση, ή η περιορισμένη διανοητική συναναστροφή με τις έννοιες αυτές δεν αναστέλλει ποσώς το δικαίωμά μας να δογματίζουμε εδώ και εκεί, ως εάν τα διαχρονικά αυτά ζητήματα άνοιγαν και έκλειναν επί των ημερών μας.

Το γεγονός ωστόσο ότι μιλούμε ειδικότερα για την ιστορία επαναθέτοντας τα αρχικά ερωτήματα: ποια η δουλειά του ιστορικού, πόσο κοντά και σε ποια αλήθεια μπορεί να μας οδηγήσει η ιστορία, ή ποια είναι η χρησιμότητα της μελέτης του παρελθόντος και με ποιους όρους πρέπει να γίνεται, δείχνει πόσο βιαστήκαμε να κηρύξουμε το τέλος της ιστορίας, πριν καλά καλά υποψιαστούμε τη φύση και το χαρακτήρα της ιδιότυπης αυτής γνωστικής περιπέτειας, «της πιο δύσκολης από τις επιστήμες του ανθρώπου» όπως λέει ο (Μπέιλ)

Bayle, και πόσο πίσω από τις αβασάνιστες βεβαιότητες αγρυπνά ευτυχώς η γόνιμη αμφιβολία.

Ναι βέβαια, έτσι έγιναν τα πράγματα, αλλά πάλι, μήπως και δεν έγιναν έτσι ;

Είναι λοιπόν, η ιστορία επιστήμη ή προβάλλει απλά τους ευσεβείς και ασεβείς μας πόθους στο φόντο του παρελθόντος, μιλούν αλήθεια από μόνα τους τα γεγονότα ή περιμένουν τον ιστορικό να τα επικαλεστεί κι αν η ανάγκη το καλεί να τα επινοήσει και τι θα γίνει με εκείνα τα γεγονότα που από αμέλεια, ανεπάρκεια ή δόλια πρόθεση δε θα τύχουν εν τέλει της εύνοιας του ιστορικού κι αν πάλι κάποια άλλα γεγονότα διαψεύδουν ή αμαυρώνουν τον αιτιολογικό μας μύθο ;

Είναι χρήσιμο να θέτουμε στον εαυτό μας ερωτήματα, αλλά είναι επικίνδυνο να απαντάμε σε αυτά, προειδοποιεί σαρκάζοντας ο Charles Seignobos(Σαρλ Σεϊνιό) κι ο Κρότσε πάλι « όλη η ιστορία, σου λέει, είναι σημερινή ιστορία, υπονοώντας το να βλέπει κανείς το παρελθόν με τα μάτια του παρόντος, ενώ ο Τζων Κλαρκ με τη σειρά του την αφορίζει χωρίς περιστροφές με την αιχμηρή διατύπωση «ιστορία είναι ένας σκληρός πυρήνας ερμηνείας περιστοιχισμένος από σάρκα αμφισβητήσιμων γεγονότων» .

Πιο αποκαλυπτικός ο Μαρκ Μπλοχ δεν αφήνει περιθώρια παρεξηγήσεων : «Νεοφερμένη στο χώρο της ορθολογικής γνώσης η ιστορία, είναι επίσης μια επιστήμη στην παιδική της ηλικία, ή για να το διατυπώσουμε καλύτερα, έχοντας γεράσει στην εμβρυακή μορφή της απλής αφήγησης, έχοντας επί μακρόν επιβαρυνθεί με το μύθο και έχοντας παραμείνει μακρότερο διάστημα προσκολλημένη στα πιο προφανή γεγονότα, είναι ακόμη πολύ νέα για να αποπειραθεί ορθολογικές αναλύσεις. Τώρα μόλις επιχειρεί να διεισδύσει κάτω από την απλή επιφάνεια της δράσης απορρίπτοντας όχι μόνο τους πειρασμούς του μύθου και της ρητορικής, αλλά και τα ακόμη πιο επικίνδυνα δηλητήρια της ρουτινιαρικής ευρυμάθειας και του εμπειρισμού που εμφανίζονται με τη μάσκα της κοινής λογικής.

Για να έρθει στο πνεύμα αυτό ο Oskar wilde να διατυπώσει άπαξ και εξακολουθητικά τον πιο αιρετικό αφορισμό «το μόνο καθήκον που έχουμε να κάνουμε προς την ιστορία, λέει, είναι να την ξαναγράψουμε»

Δύσκολα θα συναντήσουμε άλληνη επιστήμη που να έχει δεχθεί τόσην αμφισβήτηση κι όχι μόνο από το χώρο της ευρύτερης διανόησης αλλά και κυρίως από τους ίδιους τους υπηρέτες της.

Ακόμη θυμούμαι την έκπληξη του ακροατηρίου σε παλαιότερη ανάλογη συγκέντρωση, όταν ο ομιλητής, πανεπιστημιακός μελετητής της σύγχρονης ιστορίας, αναφερόμενος στη Μικρασιατική καταστροφή μας εβεβαίωσε ότι το παρελθόν, πολύ περισσότερο το πρόσφατο είναι, λέει, απρόβλεπτο και ο ιστορικός, πάει να πει, ιδιότυπος προφήτης εκείνων που έχουν τελεσίδικα συμβεί, κι αν σας φαίνεται αδιανόητο, κρατήστε προς το παρόν πόσο ωραίο είναι, έτσι σουρεαλιστικό όπως ακούγεται!

Όλες αυτές τις επικρίσεις που ούτε αβάσιμες, ούτε κακόβουλες είναι, μπορούμε να τις επικρίνουμε ως υπερβολικές οριοθετήσεις επιστημονικής καχυποψίας, αρκεί να μη φτάσουμε να επιφυλάξουμε κι εμείς με τη σειρά μας στον ιστορικό το ρόλο της βελόνας στην πυξίδα, ούτε του δείκτη ανεμολογίου πιο πολύ, έτσι που να οφείλει να τρελαίνεται κάθε που οι άνεμοι διχογνωμούν.

Ας επανέλθουμε λοιπόν στην τάξη,

Ο Άνθρωπος, κινώντας από μια σκοτεινή άβυσσο, για να καταλήξει σε μian άλλη σκοτεινή άβυσσο, πως λέει ο Καζαντζάκης, στο μεταξύ φωτεινό διάστημα που το λέει ζωή, αναζητά το λίγο φως, με άλλα λόγια διψά για την αλήθεια, βολεύεται με το ψέμα, παρηγοράται με το μύθο, αλλά παραμένει αμετανόητος εραστής της αλήθειας.

Το αίτημα αυτό θέτει διαχρονικά κάθε φορά που σκύβει με αγωνία πάνω από τα λείψανα του πολιτισμού και αφουγκράζεται τη σιωπή των αιώνων και για δείτε, όσοι έχουν μια έγνοια που ξεπερνά τον εαυτό τους και γνωρίζουν τις συνήθειες του χρόνου να ρίχνει σαν από κάποιαν ενοχή τη σκόνη του απάνω στις εγγραφές της μνήμης, έχουν τον ύπνο του λαγού και την ώρα που η μνήμη ωριμάζει νιώθουν ξανά την ανάγκη να φρεσκάρουν την αίσθηση της συνέχειας, να λιπάνουν τις αρθρώσεις των γεγονότων, να κρυσταλλώσουν, θαρρείς, την αιωνιότητα των στιγμών που η τύχη ή η κατάρα το' φερε να εξέχουν από τις άλλες, που τους μέλλεται να ξεχαστούν.

Μιλούμε, λοιπόν, για την επιστήμη της ιστορίας με ένα εντελώς ειδικό νόημα που τη διαφοροποιεί τόσο από τις φυσικές, όσο και από τις άλλες κοινωνικές επιστήμες, χωρίς ωστόσο αυτό να μειώνει το κύρος και τη χρησιμότητά της.

Οι ερευνητές των φυσικών φαινομένων μελετούν το αντικείμενό τους όντας έξω από αυτό και με μεθόδους που τους επιτρέπουν μέσα από την επανάληψη σε συνθήκες εργαστηρίου να βεβαιώνουν την αντικειμενικότητα των πορισμάτων τους, όταν όμως μιλούμε για την αντικειμενικότητα του ιστορικού, εννοούμε όχι βέβαια ότι τα γεγονότα που αναφέρει είναι σωστά, αλλά ότι διαλέγει τα σωστά γεγονότα με αξιολογικό κριτήριο που αντέχει τη βάσανο της αμφισβήτησης, που σημαίνει πως έχει την ικανότητα να υπερβαίνει την ορατότητα της θέσης που κατέχει μέσα στην κοινωνία, ότι αντιλαμβάνεται πως ένας βαθμός προσωπικής εμπλοκής είναι αναπόφευκτος κι ακόμη σημαίνει πως, επειδή το παρελθόν που μελετά δεν είναι νεκρό, έχει την ικανότητα να προβάλλει το όραμά του στο μέλλον έτσι που να αποκτά όχι μόνο βαθύτερη, αλλά και διαρκέστερη επίγνωση του παρόντος..

Με τρόπο νομίζω οριστικό, για όσους αρέσκονται στις μονιμότητες, κλείνει το ερώτημα, αν η ιστορική γνώση είναι ελέγξιμη και επαληθεύσιμη η Ρένα Σταυρίδη –Πατρικίου στην εισαγωγή της μετάφρασης στα ελληνικά του βιβλίου του Ζωρζ Ντυμπύ «Η Ιστορία συνεχίζεται». Λέει λοιπόν: «Ανάμεσα στην άποψη που λέει ότι η ιστορία προκειμένου να θεωρηθεί επιστήμη πρέπει οπωσδήποτε να διαθέτει το κριτήριο της προβλεψιμότητας και τις αναλύσεις σύμφωνα με τις οποίες τίποτα δεν υπάρχει πέρα από το λόγο που προσφέρει η ιστορία, ο Duby δε διστάζει να τοποθετήσει αλλού τα ζητήματα αγνοώντας εντελώς το δίλημμα.

Η ιστορία έχει εγκαταλείψει πια την προσπάθεια της απατηλής αναζήτησης της αντικειμενικότητας και της αλήθειας. Η ηθική της δουλειάς του ιστορικού τιθασει τις προσωπικές διαθέσεις κι επιτρέπει να χρησιμοποιηθεί η παιδεία και η φαντασία του τεχνίτη. Εν τέλει από την ιστορία ζητάμε να μας διηγηθεί αυτά που ξέρει κι όχι να μας αποδείξει ότι ο άνθρωπος θα σωθεί χάρη στην πρόοδο».

Κι ο ίδιος ο Ντυμπύ σημειώνει:

«Τελευταία χρησιμοποιώ όλο και περισσότερο τη λέξη «εγώ» στα βιβλία μου. Μ' αυτόν τον τρόπο προειδοποιώ τον αναγνώστη μου. Δεν διατείνομαι ότι μπορώ να του μεταδώσω τη αλήθεια για ό,τι πραγματικά έχει συμβεί, αλλά μπορώ να του υποβάλω μια ιδέα για το τι πιθανόν έχει συμβεί, μπορώ να του θέσω υπόψη την εικόνα που εγώ με τρόπο έντιμο έχω σχηματίσει για την αλήθεια. Εντούτοις φρόντισα ώστε τα εύπλαστα στοιχεία της φαντασίας μου να μείνουν γερά δεμένα πάνω σ' αυτούς τους γάντζους από τους οποίους στο όνομα μιας ηθικής του επιστήμονα, δεν παραποίησα και δεν παραμέλησα κανέναν, αλλά αντίθετα τους δοκίμασα όλους σχολαστικά για να εξακριβώσω την αντοχή και τη σταθερότητά τους. Εννοώ τα τεκμήρια. Τα «αποδεικτικά» μου στοιχεία.

Συνήθως όσοι επιμένουν να απολογούνται για τις πράξεις τους επιβαρύνουν, λέει, τη θέση τους, επειδή υπονοείται ότι έχουν ένοχη συνείδηση. Ασφαλώς αυτό δεν ισχύει για τους ιστορικούς η πλειονότητα των οποίων φαίνεται να έχει συναίσθηση ότι η επιστήμη που υπηρετούν κρατάει τη χρησιμότητά της παρά την όποια υποκειμενικότητα, για δύο κυρίως λόγους.

Ο ένας είναι πως η ιστορία, ως επιστήμη του περασμένου, εκτείνει δημιουργικά την ηγεμονία του νου στην ανασύνθεση της μοναδικότητας του ιστορικού γεγονότος, διαψεύδοντας τον αφελή πλην βολικό μύθο ότι τάχα η ιστορία επαναλαμβάνεται και η μοναδικότητα, ξέρετε, φυλάει το εξαιρετικό προνόμιο να χαρίζεται σε όποιον την αποκαλύπτει.

Κατά τον τρόπο ακριβώς που οι τυφλοί «βλέπουν» με τη αφή, οι γνώστες της ιστορίας αναπληρώνουν την απώλεια από τη φθορά του χρόνου, την αντιφατικότητα των ίδιων των γεγονότων και την προθυμία τους να υποστηρίξουν την προκατάληψη, ψηλαφίζοντας την αλήθεια με τα δάκτυλα της φαντασίας. «Αν δεν καταλάβαινα από ποίηση, τονίζει εμφιατικά ο Ν. Σβορώνος, δεν θα έκανα ποτέ μου ιστορία, θα έκανα στατιστική».

Ο δεύτερος λόγος είναι πως όσο κι αν η ψυχαγωγική λειτουργία της ιστορίας συντείνει στη διανοητική της νομιμοποίηση καθώς μαγνητίζει τη φαντασία με την απομάκρυνση από το χώρο και το χρόνο και ενεργοποιεί τη μαγεία του άγνωστου, αυτό από μόνο του δεν θα ήταν αρκετό για να θεωρηθεί επιστήμη άξια του ονόματός της. Ο Andre Gide, λέει εν προκειμένω «Η απλή ψυχαγωγία δεν επιτρέπεται στις μέρες μας ακόμη κι αν αποτελεί ψυχαγωγία του νου, η ιστορία πρέπει να νομιμοποιηθεί ως μορφή γνώσης, ειδάλλως όλοι, όσοι ικανοί για καλύτερη απασχόληση, πρέπει να απομακρυνθούν από το χώρο της».

Αυτήν ακριβώς τη μορφή γνώσης μπορούμε στη συνέχεια να αξιοποιήσουμε ως εθνικό κεφάλαιο, απαλλαγμένη ωστόσο από τα χονδροειδή στογγυλέματα και τις μονοσήμαντες εθνικές εξάρσεις. Και ενώ βρισκόμαστε σε φάση καταφανούς αδυναμίας να αντέξουμε τη δοκιμασία που απαιτεί το αγώνισμα της αλήθειας, επισωρεύουμε διαθλαστικές αλλοιώσεις που προκαλεί η εθνικά μυωπική ανάγνωση της ιστορίας στο πλαίσιο ενός πολιτικού επαρχιωτισμού που εξαντλεί τη χρησιμότητα της στη μέριμνα για την αποφυγή του χειρότερου.

Αναλογιστείτε με πόσην αυταρέσκεια όλοι μας λίγο πολύ, θρεμμένοι με αυτήν την αντίληψη ιστορίας καταναλώνουμε τα προϊόντα του εθνικοπολιτικού μάρκετινγκ., όταν τυχαίοι ρήτορες σε αίθουσες και πλατείες αναλαμβάνουν να φρεσκάρουν την εθνική μας υπερηφάνεια με την απλουστευτικά απατηλή τεχνική της ιστορικής φωτοσκίασης!

Είναι ανάγκη να στερεώσουμε την εθνική μας υπόσταση σε έναν ζωτικό μύθο.

Όμως θυμηθείτε δηλώσαμε εραστές της αλήθειας και το να προδίδουμε τη σύζυγο έχει επιτέλους το άλλοθι της αμαρτίας, αλλά να προδίδουμε την ερωμένη είναι πραγματικά ανέντιμο κι είναι κι απογοητευτικά αναποτελεσματικό, όταν δεν είναι εθνικά επικίνδυνο κι όμως αυτό κάνουμε κι η προδομένη αλήθεια, να ξέρετε, δεν συγχωρεί.

Γιαυτό και δεν πρέπει να κουραστούμε να επαναλαμβάνουμε με κάθε ευκαιρία τη ρήση του Ρήγα μέχρι να μάθουμε πράγματι να θεωρούμε εθνικό μόνο ό,τι είναι αληθινό!

Αλήθεια λοιπόν, περισσότερη αλήθεια αυτό ήταν και παραμένει το αίτημα της ιστορίας των πολιτισμών, ως τα τώρα σωρεύσαμε γνώσεις ήταν το πρώτο βήμα, από τις γνώσεις πρέπει να πάμε στη γνώση για να ανεβούμε από εκεί στην επίγνωση τη γνώση της γνώσης, αυτή είναι η αλήθεια.

Με τις σκέψεις αυτές θα ήθελα να περάσουμε στο κομμάτι εκείνο το κομμάτι της κουβέντας μας, εκεί όπου σύμφωνα με τους ορισμούς του θέματος, θα αναζητήσουμε μέσα από αναφορές στη νεότερη ιστορική δράση και κυρίως μέσα από τις τρεις εκείνες χρονικές αναλαμπές, όπου «τα ωραία χωριά, ωραία καίγονται», θα αναζητήσουμε εκείνα τα τεκμήρια που συγχωρούν την υπεροψία να πιστεύουμε πως στο μικρό και αλλιώτικο ετούτο τόπο, παράγουμε αλλιώτικη ιστορία.

Δεν είναι της δικής μου εισήγησης θέμα να αναφερθώ στα επί μέρους, οι ομιλητές που θα ακολουθήσουν είναι επιφορτισμένοι με αυτό το δύσκολο και πολύ ενδιαφέρον για όλους μας έργο.

Επιτρέψτε μου μόνο εκτείνοντας τρόπον τινά το παρόν στο παρελθόν να διακινδυνεύσω δυο επισημάνσεις εις ό,τι αφορά στη συμβολή των Ανωγείων να πάμε όχι απλά πιο πέρα το

αύριο, αλλά να το πλουτίσουμε με στοιχεία μιας ζώσας παράδοσης που διατηρώντας ακόμη την αρετή να διακρίνει το ζωντανό από το θνησιμαίο, κάνει τη συναναστροφή με τους φορείς του μαθητεία στα απλά και τα ουσιώδη.

Παράγω ιστορία στο πνεύμα αυτό σημαίνει, καταθέτω πρόταση, δίδω παράδειγμα πώς αναμετράται κανείς με τα κεφαλαιώδη ζητήματα της ζωής στο διανοητικό, το ηθικό και αισθητικό πεδίο, ατομικά και κοινωνικά έχοντας σταθερή τη συναίσθηση της συνέχειας.

Η πρώτη, λοιπόν επισήμανση είναι πως οι Ανωγειανοί και για το διάστημα που φωτίζουμε αποφασίζουν και ενεργούν κινούμενοι από αυτό, που όχι τελείως αδόκιμα θα αποκαλούσαμε, ιστορική συνείδηση του παρόντος.

Συνομιλούν με τους προγόνους την ίδια στιγμή που αφήνουν τη σκέψη και τη δράση τους παρακαταθήκη στους επόμενους με μιαν αγερωχία, που σφυρηλατείται από την επιλογή να υποτάσσουν την αντίρρηση του νου στην επιταγή της συνείδησης, να μεταθέτουν πιο κει το αμετάθετο του θανάτου, για να τιμήσουν την απαίτηση της ψυχής για δίκιο και άγρια περηφάνια

Κι επειδή αυτοί οι πρόγονοι σε δύσκολους καιρούς δεν έλλειψαν από κανένα ιστορικό προσκλητήριο, καθώς στις ταραχές δοσμένοι την απόφαση, ανέλαβαν το κόστος να υπερασπίζονται την καθαρότητα του βλέμματος, κι έμαθαν να τιμούν τα μαύρα έχοντας τη συνείδηση σε αγρύπνια και την ψυχή σε μόνιμη ανταρσία.

Σε μέρες πάλι ατάραχες ξεδιπλώνουν με ήρεμη μεγαλοπρέπεια έναν τρόπο ζωής, που δεμένος με τη βαθιά παράδοση, δείχνει δρόμο για την αναπαλαίωση του πολιτισμού και, πολύ πριν ακόμη η απόχρωση των θυμάτων από τους θύτες γίνει δυσδιάκριτη, πολύ πριν η απόσταση από την επιτυχία στην ευτυχία γίνει αγεφύρωτη, ο Ανωγειανός σμιλεύοντας την πέτρινη μοίρα, παρέδιδε μαθήματα αγωγής για την πνευματική μας υγεία, υπερασπίζοντας άλλοτε από ανάγκη, άλλοτε από επίγνωση το κύρος των μικρών πραγμάτων, ως αντίδοτο στη θεωρία του ακατάσχετου.

Κι αυτό σε συνθήκες που η έλλειψη του στοιχειώδους έκανε ανυπέρβλητη την ανέχεια, αλλά η απαίτηση της ανυπόταχτης ψυχής καθιστούσε απαγορευτική τη φτώχεια με την έννοια της μιζέριας. .

Με την έννοια αυτή αυτό, που θα λέγαμε Ανωγειανοσύνη, είναι απόφαση, είναι περπατησιά, είναι η αμετάθετη αρχή να αντιστέκεσαι σε ό,τι σε ταπεινώνει με την ταυτόχρονη αποστροφή, πέρα από το φόβο του θανάτου, πέρα από τη βολή, κάθε πλαστού και επίπεδου, που, ενώ ευκολύνει τη ρηχή κοινωνικότητα, δυσκολεύει την επικοινωνία της ψυχής με τον εαυτό της.

Σαν άνθρωπος ο Ανωγειανός δεν είναι ούτε καλός ούτε κακός, είναι δύσκολος, δεν είναι ούτε ανώτερος ούτε κατώτερος, είναι ο εαυτός του και με την έννοια αυτή σπουδαίος, πάει να πει άξιος να τον σπουδάξεις και πάντως διαφορετικός κι αυτό προκύπτει από την αναπόφευκτη σύγκριση προς τους άλλους, είτε με την έννοια του μακρινού και απόκριμνου, είτε με την άλλη του εξαιρετικού, αν πάμε στη ρίζα του διαφέρω που για τους Αρχαίους έπαιρνε και τη σημασία του υπερέχω, κι εδώ έρχεσαι να πεις, αν κάποτε τα πράγματα διαφωνούν μαζί του, τόσο το χειρότερο για τα πράγματα!

Η δεύτερη επισήμανση έχει να κάνει με την ιδιότητα εκείνη που χαρακτηρίζει όλα τα κατά φύσιν και εκφράζεται ως αναπαλλοτρίωτη φυσικότητα και εν τέλει ικανότητα εξισορρόπησης των αντιθέτων.

Η διαφορά ανάμεσα στο ζω στη φύση και το ζω τη φύση θα μπορούσε να μελετηθεί όχι ακριβώς στους πρωτόγονους τρόπους, αλλά στην πηγαιότητα της συμπεριφοράς, που χωρίς να δαιμονοποιεί το καινούριο, διατηρεί τη διακριτική ευχέρεια να προτιμά εκείνο, που τη φέρνει πιο κοντά στον εν δυνάμει εαυτό της

Και ως φυσικό κύτταρο ο Ανωγειανός όριζε, θαρρώ, από πάντα για λόγους κυρίως ανθρωπογεωγραφικούς τον εαυτό του ως εκφραστή της αφανούς αρμονίας του Ηράκλειτου.

Έτσι εξηγείται η φαινομενική αντίφαση ανάμεσα στην τραχύτητα της όψης και την ηπιότητα της ψυχής, ανάμεσα στη σιωπηρή στοχαστικότητα και τη χειμαρρώδη διάθεση αστεϊσμού, η αντίφαση προπάντων ανάμεσα στην αυστηρότητα του ήθους και τη διαχυτικότητα του ερωτισμού, ενός ερωτισμού προς ό,τι πάλλεται, αποενοχοποιημένου και ασίγαστου, ωσάν να μην τον αφορά το προπατορικό αμάρτημα.

Είναι αυτή ακριβώς η εναρμόνιση με τη φύση, που τον κάνει να αποστρέφεται κάθε ηθική και αισθητική ασέλγεια καθώς αιώνες παρατηρώντας έφτασε να γνωρίζει και να διαισθάνεται πως η νομοτέλεια μπορεί να ανέχεται το παρά φύσιν, αλλά δεν το ευλογεί, για τούτο κι απαγορεύει στα μουλάρια να γεννούν.

Αν όλο και περισσότεροι στρέφουν τα μάτια στο βίο και την πολιτεία των Ανωγειανών πάλοι τε και επ' εσχάτων, δεν είναι από απλή περιέργεια, είναι γιατί το ακριτικό αυτό φέρσιμο αποτελεί την αντιπρόταση στη επιδερμικότητα του μεσοαστικού τρόπου, την αρρενωπή απάντηση στην Gay αισθητική που μας προτείνουν οι έμποροι των πλαστικών συγκινήσεων, είναι η γοητεία της πεισματικής άρνησης να μικρύνουμε την απόσταση από το Προμηθεϊκό φως, που εκφράζει γενικότερα η Κρητική Μούσα στο γυαλιστερό, ας πούμε μελοποιημένο θόρυβο κείνων των τραγουδιάρηδων που χάλασαν τη νύχτα.

Κι αφού το φέραμε ως εδώ και για να μην τελειώσουμε αυτάρεσκα κατά τον τρόπο που τελειώνουν οι πανηγυρικοί, επιτρέψτε να κλείσουμε φωτίζοντας μιαν άλλη αλήθεια που φέρνουν στο προσκήνιο οι εξελίξεις των τελευταίων ετών και που μας φέρνει ενώπιον ευθυνών που ως τώρα δεν τις υπολογίζαμε..

Ως τα τώρα το χρέος κάθε τίμιου ανθρώπου ήταν την κρίσιμη ώρα να αντιτάσσει υπερήφανο το μεγάλο όχι.

Στο αύριο που ξημερώνει, αν αποτύχουμε θα ψάξουμε πάλι στις δεξαμενές της ιστορικής μνήμης για να ανασυντάξουμε τις προγονικές μας αρετές, το ζήτημα ωστόσο είναι ότι σε έναν κόσμο που εφαρμόζει νέες στρατηγικές κυριαρχίας ενεργοποιώντας ανίκητους μηχανισμούς οικονομικής και κατ' επέκταση καθολικής υποτέλειας, δεν προνοήσαμε και δεν διαθέτουμε έτοιμα πρότυπα κοινωνικού ηρωισμού που να θωρακίζουν την οικονομική μας ανεξαρτησία κι όσο κι αν είναι βαρύ πρέπει να το πούμε: όντας οικονομικά υποτελείς, δεν μπορούμε να παραμένουμε εθνικά και ηθικά ελεύθεροι.

Αλλάξαν οι καιροί, πέφτουν τα σύνορα, αλλάζουν και τα ηρωικά πρότυπα, δεν αρκεί πια να μας φοβούνται ή να μας υπολογίζουν, είναι απαραίτητο να μπορούμε να μην τους έχουμε ανάγκη περισσότερο απ' όσο μας έχουν κι εκείνοι κι επειδή ως φαίνεται θα αργήσει πολύ ως που να γίνουν όλα μουσική, για να φτάσουμε από την ισορροπία του τρόμου στον αμοιβαίο σεβασμό, ας δοκιμάσουμε την ισορροπία του αμοιβαίου οφέλους, είτε με την έννοια μιας προνοητικής αυτάρκειας είτε με τη άλλη της υγιούς ανταγωνιστικότητας, να ιδρύσουμε, πάει να πει, τη νέα μας αλήθεια στο πνεύμα του ναι που αντιστέκεται, που πέρα από την οικονομική μας ανεξαρτησία θα μάχεται γόνιμα για την ακεραιότητα ολόκληρης της ψυχής μας.

Όσοι στο μέλλον φιλοδοξούν να γίνουν καταθέτες πολιτισμού ανάμεσα στα άλλα θα πρέπει να βάνουν στο νου τους και τρόπους που να διασφαλίζουν το δικαίωμα όλων στη δημιουργικότητα, την ανεξάρτηση από την ανάγκη, τη στέρωση των κοινωνικών κεκτημένων και μ' αυτό το ζύγι, να ξέρετε θα κρίνει και θα βαθμολογήσει η ιστορία και τη δική μας συνεισφορά στα περιεχόμενα του καθ' ημάς πολιτισμού.

Και για να κλείσουμε

Σε καιρούς που επί της ουσίας η αλήθεια ως αποκάλυψη παραμένει επικίνδυνη και συνεπώς παράνομη και επικηρυγμένη, ο Ανωγειανός γέννημα αυτού του πέτρινου τόπου ασκητικά υπήρξε και παραμένει αληθινός και στους αιώνες της εθελοδοουλίας που μας

απειλούν αυτή η αλήθεια είναι η ιστορική του προίκα και το πολιτισμικό του ταμείυμα., το κεντίδι με το οποίο αυτός ο τόπος αιώνες τώρα, στολίζει το εργόχειρο του πολιτισμού.

Είναι εν τέλει η ακτινοβολία του πηγαίου που μαγνητίζει το βλέμμα, που ξεπερνά την τρέχουσα αλήθεια των πραγμάτων και γίνεται πρωτεϊκή, έτσι που είτε το μύθο της αλήθειας προτιμήσει κανείς, είτε την αλήθεια του μύθου, να μην έχει πια την τόση σημασία.

Ευχαριστώ για την προσοχή και την υπομονή σας.

Δημήτρης Σαλούστρος

Που πάει να πει η ιστορική γνώση είναι σε θέση να δώσει πρακτικά αποτελέσματα, με κάποιας μορφής εφαρμογή της πρέπει και μπορεί να συμβάλει στην πρόοδο του παρόντος και του μέλλοντος, ή πιο απλά η ιστορία οφείλει να μπορεί να διδάσκει.

Και πράγματι έχουμε επενδύσει υψηλές προσδοκίες στη δυναμική της διδακτικής, προτρεπτικής ή αποτρεπτικής του ιστορικού παραδείγματος. Αδαή και αμόρφωτο, ανίκανο να γίνει φορέας πολιτισμού, θεωρούσαμε, πριν την εμφάνιση των επιστημών της ταχύτητας, τον ανιστόρητο και αγεωγράφητο, τον εκτός τόπου και χρόνου, τον χωρίς ταυτότητα, τον χωρίς στίγμα άνθρωπο στην πορεία του χρόνου.

Η γνώση και η όσο γίνεται βαθύτερη κατανόηση της καταγωγής του παρόντος μπορεί να προσφέρει την αναγκαία συνειδητότητα και να δώσει εγκυρότερα αξιολογικά κριτήρια για την ερμηνεία του νοήματος της ιστορίας, καθιστώντας μας πιο επιφυλακτικούς απέναντι στην αυστηρότητα της νομοτέλειας ή την αθωότητα των συμπτώσεων.

Κι όσο κι αν οι φιλόσοφοι της ιστορίας επιμένουν πως έργο του ιστορικού είναι να μας βοηθήσει να κατανοούμε τα γεγονότα και τους συντελεστές τους και όχι να τα κρίνουμε και να τα δικάζουμε, εκδίδοντας συχνά καθυστερημένες ετυμηγορίες, είναι φοβούμαι πολύ νωρίς να παραιτηθούμε από το κοινωνικά και εθνικά εγκεκριμένο δικαίωμα να χρησιμοποιούμε την ιστορία ως εργαλείο εθνικού και ηθικού φρονηματισμού.

Το θέμα συνεπώς δεν είναι αν θα διαβάζουμε ή θα διδάσκουμε ιστορία αλλά πώς και με ποιες φανερές και απώτερες επιδιώξεις και στο θέμα αυτό δεν χωρούν άλλες αναβολές, είναι ανάγκη να γίνουμε αυστηρότεροι με τον εαυτό μας και όσο γίνεται πιο ειλικρινείς. Αλλιώς είναι βέβαιο πως αντί να παράγουμε πολίτες με συνείδηση συνέχειας πραγμάτων και συνευθύνης θα ετοιμάζουμε ή θερμοκέφαλους υπηκόους, έτοιμους να ζευτούν στο άρμα του όποιου εθνικισμού ή ηρωισμούς της απελπισίας, όταν τα διλήμματα δεν θα επιτρέπουν άλλο από το να κάνουμε την ανάγκη φιλοτιμία .

Αν δεν μπορούμε παρά να χρησιμοποιούμε την ιστορία ως εργαλείο εθνικής προπαγάνδας, ας το κάνουμε, αλλά με περισσότερο σεβασμό στα γεγονότα., γιατί αλήθεια πέρα από τα όποια προβλήματα έχει η ιστορία ως γνώση καθεαυτή το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι η μεταχείριση αυτής της γνώσης στο πλαίσιο μιας πολιτικής ορθοδοξίας αμφίβολης αποτελεσματικότητας.

Αναλογιστείτε πως περνά στα διδακτικά μας εγχειρίδια η ύλη που με τόσες δυσκολίες φέρνουν στο φως οι ιστορικοί και δε μιλώ για εκείνα που απευθύνονται στις τρυφερές ηλικίες όπου περισσότερο πρέπει να προσέξει κανείς τι δεν θα πει, αλλά για τα βιβλία της ιστορίας στη δευτεροβάθμια όχι σπάνια και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στρογγυλεμένες οι αιχμές, σκόπιμες οι παρασιωπήσεις, επιλεκτικά στομωμένες οι αντίθετες ερμηνείες, διθυραμβικές οι αποδώσεις των σημείων υπεροχής, την ίδια στιγμή που με στεντόρεια τη φωνή διαλαλούμε στη διεθνή κοινότητα τα ιστορικά μας δίκαια καταγγέλλοντας τους άσπονδους γείτονες για παραχάραξη της ιστορίας .

«Είναι τόσο εύκολο να καταγγέλλουμε, υπογραμμίζει ο Μπλοχ, ουδέποτε κατανοούμε επαρκώς, οποιοσδήποτε διαφοροποιείται από εμάς, σχεδόν αναπόφευκτα θεωρείται κακός και μόνο, αν η ιστορία απαρνιόταν το αρχαγγελικό της ύφος, θα μας διευκόλυνε να θεραπεύσουμε αυτήν την αδυναμία».

Αναλογιστείτε με πόσην αυταρέσκεια όλοι μας λίγο πολύ, θρεμμένοι με αυτήν την αντίληψη ιστορίας καταναλώνουμε τα προϊόντα του εθνικοπολιτικού μάρκετινγκ., όταν τυχαίοι ρήτορες σε αίθουσες και πλατείες αναλαμβάνουν να φρεσκάρουν την εθνική μας υπερηφάνεια με την απλουστευτικά απατηλή τεχνική της ιστορικής φωτοσκίασης κι αυτό από το Δημοτικό σχολείο στο τελευταίο χωριό της επικράτειας ως την Προεδρεία της Δημοκρατίας .

Ήταν στα 1984 όταν, όπως κάθε χρόνο την τακτή εκείνη μέρα του Μάρτη γιορτάζαμε την αντίστοιχη επέτειο της Ελληνικής επανάστασης και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκφώνησε με τον πλέον επίσημο τρόπο τον πανηγυρικό της ημέρας για το πιο αποκρυσταλλωμένο ίσως γεγονός στην εθνική μας συνείδηση. Χειροκροτήσαμε, ως οφείλαμε όλοι!

Όμως την επόμενη και μεθεπόμενη Κυριακή σε δύο επιφυλλίδες του Βήματος βγήκε ένας καθηγητής της ιστορίας από το Πανεπιστήμιο της Κρήτης, που δεν κράτησα το όνομά του και κατηγόρησε ευθέως τον πρώτο πολίτη της χώρας ως ανιστόρητο και ανεύθυνο ανασκευάζοντας παράγραφο παράγραφο το κείμενο του προεδρικού λόγου. «επιτέλους, διαμαρτυρόταν, είμαι επιστήμονας έφαγα τη ζωή μου στα σπουδαστήρια και είμαι και εγώ Έλληνας, αλλά δεν μπορώ να αφήσω ανυπεράσπιστα τα γεγονότα, όταν αναφέρεστε στην ιστορία έχετε χρέος να σέβεστε την επιστήμη που επικαλείστε».

Περιττό να σας πω ότι ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, σοφά θα έλεγε κανείς πράττοντας, εσιώπησε!

Όταν αποφασίσουμε να δοκιμάσουμε την αντοχή μας στην αλήθεια και διδάξουμε την ιστορία της ελληνικής επανάστασης παράλληλα από Ελληνικά και Τούρκικα εγχειρίδια τη Βυζαντινή συμπληρωματικά στην ιστορία της Δύσης, εκείνη της Μακεδονίας σε σύγκριση και αντιδιαστολή προς την ιστορία των Σλάβων, όπως εκείνοι τη διδάσκουν και ούτω καθεξής, θα έχουμε κάνει το γενναίο βήμα προς την αλήθεια.

Και επειδή γνωρίζω ότι προσκρούω στην εύλογη αντίρρηση ότι αυτό δεν μπορεί να γίνει, όσο οι αντίπαλοί μας εξακολουθούν να χρησιμοποιούν την ιστορία, όπως βολεύει στην άσκηση της εξωτερικής τους πολιτικής, σπεύδω να προσθέσω ότι κι εκείνοι για μας λένε ακριβώς τα ίδια.

Έτσι, λοιπόν, όσο θα μιλούμε για ιστορική αλήθεια και ο καθένας θα τη χρησιμοποιεί, όπως νομίζει ότι τον εξυπηρετεί, μην περιμένετε η ιστορία να μας διδάξει, ούτε για να γίνουμε καλύτεροι, καθώς υπερβάλουμε τονίζοντας τις αρετές μας, ούτε για να αποφύγουμε τα ολέθρια λάθη μας που επιμελώς αποκρύψαμε και από τους ίδιους τους εαυτούς μας, γιατί πολύ εύλογα δεν πείθουμε.

Έτσι εξηγείται γιατί δε διδάχτηκαν τίποτα οι Αμερικανοί από την εικοσαετή πανωλεθρία στο Βιετνάμ, κι έπαθαν τα ίδια στο Αφγανιστάν και παθαίνουν χειρότερα στο Ιράκ, έτσι εξηγείται γιατί ο λαός με τα περισσότερα θύματα στο ολοκαύτωμα του Μεγάλου πολέμου επαναλαμβάνει τις ίδιες θηριωδίες στους Παλαιστίνιους στερώνοντας τους το δικαίωμα σε μια πατρίδα, αυτό δηλαδή για το οποίο οι ίδιοι χρειάστηκε να σφραγιστούν κατά εκατομμύρια.